

Pokud se týká odvolání do usnesení obecního zastupitelstva, jakož i ostatních orgánů obce, ponechává se v platnosti podle §u 12. zákona ze 7. února 1919, čís. 76. Sb. zák. a nař. (§ 99 čes. obec. zřiz.) lhůta čtrnáctidenní, jelikož na obce nevztahuje se vládní nařízení čís. 8/1928 Sb. zák. a nař., upravující pouze řízení ve věcech náležejících do působnosti politických úřadů.

Také organizační zákon čís. 125/1927 Sb. zák. a nař. stanoví patnáctidenní odvolací lhůty v §§ech 83, 85, 87, 99, pro okresní výbory, čímž je provedena alespoň v tomto směru unifikace i pro sbory autonomní.

II. Trestní řízení správní.

Jiné předpisy o odvolacích lhůtách platí pro trestní řízení správní. Zásadou jest ustanovení §u 3 minist. nařízení ze dne 3. dubna 1855, čís. 61. ř. z., podle něhož jest po vyhlášení trestního nálezu ohlásiti rekurs do 24 hodin a podati jej u první instance během dalších tří dnů. Proto i v těch případech, trestá-li se přestupek čl. 2., 3., 4., 10. zák. z 14. července 1927, čís. 125. Sb. zák. a nař. je odvolací lhůta tři dny, jelikož se jedná o trestní řízení správní, jež organizační zákon ani správní řízení neupravuje, neboť podle odst. 7. čl. 10. zákona čís. 125/1927 bude trestní řízení správní upraveno zákonem.

Avšak i tu shledáváme se s odchylkami z výše uvedené zásady.

Je to na příklad ustanovení § 148 živnostenského řádu, podle něhož pro trestní nálezy ohledně přestupků živnostenského řádu platí odvolací lhůta čtrnácti dnů ode dne intimace nálezu. Také § 52 zákona z 28. XII. 1887 čís. 1. z roku 1888 ř. z. ve znění zákona ze dne 10. ledna 1919, čís. 207. Sb. zák. a nař. o úrazovém pojištění dělnictva, má odvolací lhůtu pro přestupky tohoto zákona čtrnáctidenní.

Zásady odvolacích lhůt pro správní řízení i trestní řízení jsou celkem málo porušeny výjimkami a bylo by si přátí, aby trestní řízení správní, jež se očekává, odstranilo i poslední odchylky v odvolacích lhůtách a zavedlo žádanou jednotnost.

ZPRÁVY.

»T. G. Masaryk zasloužil se o stát.«

U příležitosti osmdesátých narozenin velikého svého presidenta vyslovil Československý stát svůj vděk a úctu k němu způsobem vpravdě důstojným: ve formě zákona. Krátká, úsečná věta, po vzoru zákonů antického Říma, jimiž se vzdávala nejvyšší pocta největším občanům, hlásá pro všechny příští věky daleko vynikající účast Masarykovu na výstavbě státu. Není normou — jest jen hodnotícím výrokem, kterému však dostává se místa nejpřednějšího: mezi normami, které tvoří právní řád.

Právní řád, toť podstata státu, s ním stojí stát a s ním stát padá. Nemůže tudíž býti větší pocty, již udělil by stát svému občanu, než způsob, kterým Československý stát projevil ji svému prezidentu: své uznání zařaditi mezi zákony, projevití je ve formě zákona. Jiná jest pravidelná funkce zákona. Výjimkou tentokráte mění se v nositele hluboké úcty a vděčnosti státu i všech lidí dobré vůle svému představiteli; ve věčné svědectví budoucím časům o velikém člověku veliké doby a Mistru velkého díla.

Výrok o zásluhách T. G. Masaryka má býti na věčnou paměť vtesán do kamene v obou sněmovnách Národního shromáždění. Dodatkem tímto důstojně doplňuje moderní demokracie antický způsob oslavy. Poprvé pak závazně vyslovuje se ustanovení o nutné součásti vnitřního zařízení sněmoven. Toto ustanovení zůstane beze sporu navždy direktivou a ústředním bodem každé jejich budoucí výtvarné úpravy.

Zákon o zásluhách T. G. Masaryka jest výjimkou. Zůstane jistě ještě po dlouhou dobu výjimkou, poněvadž osud jen zcela výjimečně dává vyrůst v národě tak velikým synům a tak velikým dílům. Doufejme, že moderní demokracie zůstane věrna střízlivě kritickému duchu antiky, a zachová tomuto způsobu vzdání pocty jeho vznešenost a jedinečnost. —i—

A L O I S J I R Á S E K

12. března 1930.

Jestliže českoslovenští právníci vzpomínají ve chvíli odchodu Aloise Jiráska a jestliže tak činí v listě ryze odborném, neděje se tak jediné a výhradně proto, že stav právnícký považuje se za složku národa, s nímž spojuje všechny své naděje a tužby, zklamání a bolesti. Neboť vzpomínajíc velkého mistra, připamatováváme si i toho, který, byť byl neprávnik, přece projevoval o české právo a české právnictví tolik zájmu, jako vůbec málo kdo. Jméno Aloise Jiráska bylo v památném roce 1917 samo o sobě programem a to mělo být řečeno i neohroženým projevem československých právníků, tehdy sdružených ve »Všehrdú«, že právě jeho postavili v čelo těch čestných členů jednomyslně zvolených, kteří poprvé v dusné atmosféře válečného útisku neohroženě vyřkli to, po čem všichni toužili. A právě tato volba byla i důvodem persekuce naší právnícké organizace, protože u ostatních zvolených byla přece policie na pochybách, zda jejich volba se nestala z důvodů příslušnosti ke stavu právníckému. Když pak později navštívila deputace, tehdy rozpuštěného již spolku, Aloise Jiráska, tu Mistr louče se s ní, vyslovil přání, aby mladé generaci právnícké dostalo se záhy radosti pracovati ve vlastním státě a na vlastním právním řáde.

Ale svou přízeň stavu právníckému dal i jinak brzy na jevo. Nedlouho po obnovení naší státní samostatnosti opět podpis Aloise Jiráska byl první na návrhu zákona o zřízení druhé české university v Brně a tím i druhé české právnícké fakulty.

Českoslovenští právníci budou proto vždy ctíti v Aloisu Jiráskovi nejen velkého spisovatele a nebojácného vůdce národa ve chvíli nejtěžší, nýbrž i svého vlastního příznivce a přítele.

Ča.

Ze Sbírky zákonů a nařízení. (Částky 7—9, roč. 1930). Dne 6. března byla vydána částka 9. vyhlášením zákonem ze dne 26. února 1930 č. 22 o zásluhách T. G. Masaryka, který stanoví v § 1. (1) T. G. Masaryk zasloužil se o stát. (2) Výrok tento budíž na věčnou paměť vtěsán do kamene v obou směrných Nárrodního shromáždění. V téže části vyhlášen zákon téhož data č. 23 o věnování na oslavu 80. narozenin prvního presidenta republiky Československé T. G. Masaryka, dle kterého se věnuje ze státní hotovosti 20 mil. Kč, aby jich president použil podle svého volného uvážení, a osvobozují se všechna jubilejní věnování od státních dávek a poplatků. Celá tato částka je vydána na bílém hlazeném papíře a tištěna po jedné straně. — Smírčí a rozhodčí smlouva se Španělskem vyhlášena pod č. 18. — Řád volení do lékařských komor upraven vládním nařízením z 13. února 1930 č. 19. Volby se konají podle zásady poměrného zastoupení na základě vázaných kandidátních listin. Hlasování jest povinné a děje se v určených lhůtách poštou. Volby provádí zemský úřad za spolupůsobení lékařské komory. — Platnost opatření Stálého výboru č. 175/1929 o zatímním vedení státního hospodářství v roce 1930 byla prodloužena zákonem z 21. února 1930 č. 20. až do vyhlášení finančního zákona (rozpočtu) na rok 1930, nejdéle do 15. dubna. — Povinnost předkládati další vyhotovení záslužných listin při dopravě některých semen zrušena vládním nařízením č. 21. — Rejstřík ročníku 1929 sbírky byl letos vydán dříve než jiná léta a rozeslán již 20. února 1930. —kg.

Z celého světa právníkého. V Litvě byl zaveden zápalkový monopol. — Sovětské vláda zrušila veletřhy v Nižním Norgorodě jako instituci kapitalistickou. — V Jugoslavii platí od 1. ledna t. r. nový trestní zákoník. Podle něho jest polygamie vždy trestná, i u bosenských mohamedánů. — V Mexiku byl přijat nový trestní zákon. Zrušen byl trest smrti, stav nouze má za následek beztrestnost i při hospodářské nouzi. Velké jsou tresty pro původce automobilových neštěstí, až 6 let žaláře. — V květnu se koná v Budapešti sjezd sdružení pro právní ochranu živnostenských práv. — Ve Vídni koná se v červenci sjezd mezinárodního sdružení na ochranu věřitelů. — V Jugoslavii platí nový akciový zákon. Podle něho není už omezeno hlasovací právo u akciových společnostech, až dosud mohla míti jedna osoba nanejvýše 10 hlasů. — Německý říšský sněm přijal zákon o Novém plánu, říšských drahách a nový zákon o říšské bance. — Společnost Národů vypsalá soutěž pro návrh odznaku Společnosti Národů. — Nadace Woodrow Wilsona neudělila letos mírovou cenu, nýbrž částku na ni připadající věnovala Společnosti Národů. (Kč.)

Nový president severoamerického spolkového soudu. Po zemřelém presidentu Taftovi byl jmenován presidentem nejvyššího spolkového soudu Spoj. Států Severoamerických Hughes, který již jednou toto místo zastával. Předsednictví se vzdal, když se ucházel proti W. Wilsonovi o presidentský stolec Spojených Států. V dobách poválečných byl státním sekretářem (ministrem zahraničí), jeho poslední diplomatické vystoupení bylo na VI. panamerickém kongresu v Havanně, kde vedl severoamerickou delegaci.

Místo presidenta spolkového soudu jest velmi důležité, neboť tento soud může prohlásit všechny zákony za neplatné, o kterých má za to, že se příčí ústavě. Bývá proto obsazeno čelným politikem vládnoucí strany. —Kč—

Oslava ústavy. Spolok čsl. poslucháčov práv »Právník« v Bratislave usporiadal dňa 11. marca oslavu 10. výročia vynesenia ústavy Rčsl. Oslava konaná bola za prítomnosti zem. prezidenta Drobného, J. M. rektora dr. Hynka, dekanov všetkých fakúlt univ. Komenského, četných profesorov a zástupcov mnohých úradov. Pri oslave účinkovalo Akad. spevácké sdruženie slavnostným spevom.

Po zahájení slavnosti predsedom spolku K. Klinovským, ujal sa slova prodekan K. Laštovka, spolutvorca samotnej ústavy. So živým pohnutím spomína si na ustaraného Švehlu, v predvečer zahájenia rev. nár. shrom., na ktoré ostaly ešte dôležité úkoly: Dať dobrý základ štátu, previesť organizáciu úradnú, branný zákon, zák. sociálnej pečlivosti a opátriť prostriedky hmotné. Toto všetko previedlo rev. nár. shrom. a to so skvelým úspechom.

Naša ústava, skladajúca sa z niekoľko zákonov, je dielo vynikajúce. Je stavaná dl'a vzoru ústavy francúzskej, dl'a zásad doktríny Montesquieu-a. Vyniká jasnosťou, presnou formuláciou, dokonalou dikciou, čo prezradzuje prof. Hoetzla a Zubatého, a klasickým českým jazykom. Upravuje len to, čo do ústavy má byť dané, menej dôležité veci ponecháva zákonodarcom.

Po stránke obsahovej vyniká rozsiahlou demokratičnosťou a zdařilým vyrovnaním kompetencie rozhodčích orgánov v štáte.

V zákonodarnej sekcii min. vnútra zasedali vynikajúci politikovia a znalci literatúry zahraničnej: Bouček, Hoetzel, Laštovka, Houdek, Bobek, Hnídek, Weyr. Osnovy jej byly prejednané v subkomitétach za predsedníctva Meisnera, u ktorého všetci obdivovali znalosť látky, vynikajúcu pamäť, vnikanie do iného názorov, jeho kl'ud a jemnosť. Všetci tvorcovia ústavy mali na mysli vedomie dať štátu pevný mravný základ. Každá politická strana vyslala do nár. shrom. najlepších svojich l'udí. Ničmenej, schôdze často viazly. Bolo badať únavu, chvat poválečný a prenikanie stínov predvolebného boja.

Dlhé nočné schôdze jedine štátnickému talentu Švehlovmu podarilo sa ovládať. Možno povedať, že politickým tvorcom ústavy je Švehla. hoci, ústava nenesie už jeho podpisu. Niekoľko dní pred skončením diela nervy jeho sa srútily. Keď však počul o jej prijatí, pohnutím vytryskly mu slzy.

Dnes je zaujímavé čítať aj debaty v úst. výbore vedené, ktoré byly stenografované a ležia v archívu. Stoia na vysokej úrovni sú obrazom úprimnej lásky k vlasti, jaké cítilo rev. nár. shrom.

Dnes po 10. r. časovom odstupe môžeme povedať, že ústava naša je dielo dokonalé. V mnohých štátoch musely byť ústavy menené; i suspendované. U nás sa tak nestalo, lebo nášmu štátu plne vyhovuje. Za to sme viazaní tehdajšej vláde, rev. nár. shrom. a celému čl. l'udu.

Je pravdou, že dnes mnohé otázky by našly iného formulovania. Snáď v budúcnosti dôjde aj ku zmenám ústavy. Ale treba si želať len toľko, aby tie zmeny byly len ďalším krokom demokracie a pokroku nášho štátu.

Podrobnému rozboru po stránke materiálnej, podrobil ústavu čl. prof. dr. Peška: Ústava je významným aktom v štátnom živote čl. národa. Kedysi náš štát zaujímal významné miesto v Europe, ale nepojímal do seba vetve slovenskej; teprv mierovou konferenciou a vynešením ústavy dostalo sa Slovensko do rámca štátu čl. Tým sa táto udalosť zaradila do udalostí dejinných. Ústava naša spočíva na širokých vrstvách občianstva, ktorému udelila všeobecné hlasovacie právo. Do svetovej vojny nebolo na našom teritoriu všeob. hlas. práva a preto nebolo ani patričnej zodpovednosti. Veď dl'a slov prez. Masaryka: L'udia tým, že sa im priznáva právo hlasovacie, vychovávajú sa ku polit. zodpovednosti a celým životom dávajú výraz svému lepšiemu presvedčeniu.

Obecným europejskej spoločnosti je, že štát, sriadenie musí počítať s celou hierarchiou úradov: Parlament, ministerská rada, prezident. V našom štáte uplatňuje sa systém representačný pri voľbe poslancov zásada pomerného zastúpenia a systém viazaných kandidátnych listín, ktorý je možné modifikovať, nie však odstrániť. Poslanci sú viazaní reverzom voči svojej strane. Následok toho je, že jednania v parlamente sú kludnejšie, bez prekvapení ako na pr. vo Francii, kde ohromné teleso parlamentu stáva sa nevypočítateľným. Parlament stojí na zásade

systemu dvojkomorového. Senát, ktorý je odlitkom posl. snemovne, je revidujúci orgán. Prezident republiky je volený nár. shromážd., po vzoru francúzskeho. Po vonkajšej stránke podobá sa prezidentovi U. S. A.

Dôležitou prednosťou ústavy je zachovanie sa voči menšinám hoci žiadon ich člen nebral účasti na jej tvorení! Pomerným zastúpením a menšinovým školstvom dostalo sa menšinám rozprávnosti, tým bola zaisťená ich lojalita k štátu a vyhovené medzinárodným požiadavkom.

J. P.

K unifikácii nášeho práva. Osnova maďarského občanského zákona z r. 1928 měla býti letos projednána v maďarské poslanskej snemovne. Prezident kráľovské kurie se však proti tomu v zahajovací reči letošního soudního období postavil. Uznává sice naléhavost kodifikace maďarského soukromého práva, přes to pokládá však nynější dobu za nevhodnou: mohla by se tím přerušit souvislost nejdůležitější části právního řádu mateřské země s »odtrženými« zeměmi. K nejvyššímu maďarskému soudu se přidali profesoři právnických fakult a tisk. Stejně obavy se projevíly také při maďarské správní reformě. Nám to ovšem musí býti pobídkou k rychlé unifikaci nášeho právního řádu aspoň v druhém desetiletí republiky.

Kodifikace práva ovšem může přijít někdy i z jiného důvodu nevhod. Jistě v žádném zákoníku by nemohlo být ustanovení, že prodej pražské šunky jest čin nevlastenecký, jak to praví rozsudek kteréhož maďarského soudu.

—Kč—

Oslava 10. výročí ústavní listiny konána byla pod heslem historické reminiscence na schůzi revolučního nár. shromáždění z 29. února 1920, kdy ústava byla usnesena. Proto volena byla za místo oficiální oslavy stará zasedací síň zemského sněmu českého, dnešní budova senátu, kde revoluční N. S. zasedalo, a k účasti pozváni všichni, kdo byli členy revolučního nár. shromáždění. V projevech zastoupení pak byli jak představitelé dnešní vlády, tak i účastníci ústavodárných prací. Za účasti presidenta republiky zahájil oslavu předseda revolučního nár. shromáždění posl. Tomášek vzpomínkou na zesnulé a nepřítomné spolubudovatele samostatnosti, zejména Dra Rašína a Švehlu. Po projevech dnešního předsedy sněmovny Malypetra, předsedy senátu Dra Soukupa a min. před. Udržala promluvu účastníci ústavodárných prací a to zejména ministr Dr. Meissner jakožto tehdejší předseda ústavního výboru, prof. Dr. Hoetzel jakožto tehdejší přednosta legislativního odboru min. vnitra a vlastní právníký tvůrce ústavní listiny, jakož i prof. Dr. Weyr jakožto tehdejší zpravodaj ústavního výboru.

Potěšitelná úcta k státní minulosti dobře se dala pozorovati v ovzduší nedávných dvou našich významných jubileí. Pokud jde o výročí ústavy, referujeme na jiném místě o historickém rázu oficiálních oslav. Ještě důraznější manifestací pro státní tradici byla úřední oslava jubilea presidentova. Pro blahopřání členů zákonodárných sborů vyvoleno bylo totiž místo nad jiné důstojné, stará sněmovna historického státu českého na hradě pražském a obnovený sál Vladislavský. Přirovnání našich zákonodárců k bývalým reprezentantům národa, scházejících se v těchto síních, jistě jest významnou příležitostí k uvědomění veliké dějinné zodpovědnosti těchto činitelů.

—jkt.

LITERATURA.

Jan Kalous: Československé presidentství T. G. Masaryk. Naše Doba. Roč. XXXVII., seš. 6. Masarykovo jubilejní číslo. Str. 324—334. — V krátké, za to však hutné studii odpověděl si autor na otázku, zda president Masaryk vystihl správně časové politické potřeby republiky